

numismatisk rapport 156

Meddelelser fra Dansk Numismatisk Forening

To sjældne sønderjyske nødsedler
Rustne stempler er gode stempler

November 2022

To sjældne sønderjyske nødsedler

På Bruun Rasmussens møntauktion den 26. april 2022 var der en 25 Øre uden år og en 50 Øre 1921, udstedt af H. P. Lindgreens Enke i Stollig, Post Aabenraa.

Stollig er en landsby beliggende på Løjt Land nordøst for Aabenraa. Hans Peter Lindgreens far kom fra Sverige. Han var murer og efter sigende ganske ferm til at mure skorstene, hvorfor han fik navnet "Peer Røgfordriver".

Hans Peder Lindgreen (H. P. L.) fik som så mange andre "Løjtanger" en sømandsuddannelse. Denne afsluttedes med styrmandseksamen fra Navigationsskolen i Nordby på Fanø. Han fik høje karakterer på Navigationsskolen og retten til at føre som første eller eneste styrmand i dansk dampskib.

H. P. L. blev gift med Cecilie (født Sørensen) og de fik 16/6-1896 sønnen Peter Lindgreen.

H. P. L. opgav sømandslivet som 40-årig og i 1902 åbnede H. P. L. og Cecilie en købmandsbutik i Stollig. I 1909 døde H. P. L. af lungebetændelse og nu stod Cecilie som enke med købmandsbutik og fire små børn, den sidste født i 1908. Men hun tog

Af Preben Eriksen

Billeder om H. P. Lindgreen samt forsidebillede venligst fundet frem af Henrik Petersen, Lokalhistorisk Arkiv

25-sedlen er 4,4 cm x 6,5 cm og uden værdi-angivelse. No. 0005

50 Øre er 6 cm x 9,4 cm med værdi-angivelse og årstal, 1921, No. 0019

kampen mod tilværelsen op, drev butikken videre og i 1911 købte hun et større grund i Stollig, hvor hun opførte et hus med butik og beboelse.

Den ældste søn Peter, kom efter konfirmation i købmandslære i Aabenraa. Da han var udlært, kom han hjem for at hjælpe moderen med butikken i Stollig, men det viste sig, at arbejdet som kolonial købmand ikke havde Peters store interesse. Fotografering med fremstilling af egne billeder, han fremstillede piber og som en af de første byggede han en radio som han fik patent på i Tyskland Danmark havde ikke radiofoni på det tidspunkt.

H. P. Lingreens butik i Stollig

Han satte dog sit præg på købmandsbutikken, da han købte kaffe hjem som råkaffe blandet efter egne opskrifter og bragt til brænding. Ligeledes købte han vin hjem i tønder og tappede det på flasker med egne etiketter.

Peters helt store interesse var forædling af tomatplanter. I 1961 blev en ny tomat sort fremavlet af Peter Lindgreen kåret af Statens Væksthusforsøg til den hidtil bedste tomat. Den var sygdomsresistent, gav 50 % højere udbytte, og så kunne den plukkes, når den var moden og holde sig frisk i mindst seks dage. Før den tid blev tomaterne plukket grønne og selvmødne ved grossist og handelsled.

I 1959 overtog Peter Lindgreens nevø Hans Jacob Lindgreen og hans kone Karen Lindgreen købmandsbutikken i Stollig. I begyndelsen 1960'erne kom Hans Jacob med i Peters forsøgsarbejde med toma-

ter, og det er faktisk deres fortjeneste, at vi i dag kan købe "tomater på stilk, der alle er modne".

I 1967 døde Peter Lindgreen og selvom han boede meget beskedent efterlod han sig mange ting, deriblandt sikkert de to nødsedler. Jeg har en formodning om, at han selv har fremstillet 25 "Øre". Det virker som om, der er fremstillet stempler, som han har trykt med. Der er ikke årstal på, så jeg formoder den har været anvendt i tiden efter, at man gik over til anvendelse af dansk skillemønt den 18. april 1920.

50-Øre har han bestræbt sig på at fremstille som en "rigtig" pengeseddel. Der er angivet værdi i de to øverste hjørner, en buet skrift henover 50 H. P. Lindgreens Enke. Stollig. Nedenunder: Gælder for femti Øre i Sølv, Nikkel eller Frimærke ved H. P. Lindgreens Enke i Stollig 1921. På den tid cirkulerede både 25 øre i sølv og kobbernikkel. Ud fra numrene på sedlerne kan man skønne, at oplaget var planlagt til at være op til 9.999 stykker.

Hans Jacob Lindgreen og Karen Lindgreens søns Olaf Lindgreen har fortalt, at da han var barn havde de en æske med sønderjyske nødsedler, som han har været med til at lege med. Han kunne godt huske de blå sedler fra H. P. Lindgreens Enke. Æsken er desværre væk, så han har ikke nogen af sedlerne.

P.s. Bruun Rasmussen har tidligere haft 1 stk. 50-Øre og 2 stk. 25-Øre til salg.